

1918 - ANUL CENTENAR! ANUL COȘBUC! CONSEMĂRI!

Florica R. CÂNDEA

CONSIDERAȚII

Născut în satul Hordou, Bistrița Năsăud, la 8 septembrie 1866, George Coșbuc provine dintr-o familie de preoți, iar atmosfera din sat i-a oferit prilejul de a versifica, în stil propriu, încă de la vârstă fragedă, strigături pentru petrecerile cu iz țărănesc din sat.

Încă din vremea studiilor liceale, dovedește o pasiune pentru lectură, fiind interesat de poezii grece și latine, de poezia germană și de cea a lui Ș. Petofi.

Remarcăm prezența, ca președinte al Societății Literare a elevilor Virtus Romana Rediviva, dar și în revista-manuscris Musa Someșană. Cu două facultăți, Teologie și Filosofie neabsolvite, își va trece în palmares cei mai roditori ani ca fiind aceia de redactor sau colaborator la revistele vremii.

Astfel, în 1889 pleacă la București, remarcat de Titu Maiorescu, unde începe colaborarea la Convorbiri Literare și participă la ședințele Junimii.

În 1894-1896 editează împreună cu Ioan Slavici și I. L. Caragiale revista ilustrată Vatra, apoi în 1897 redactează Foaița interesantă, urmând și alte colaborări la Albina, revistă de iluminare a satelor, Literatură și artă română, Noua revistă română, Flacăra, Revista noastră, Minerva ș.a. De fapt, în acestan, 1897 va obține Premiul Academiei, la propunerea lui Iosif Vulcan, premiu care fusese dobândit până acum de Vasile Alecsandri și Alexandru Odobescu. În anul 1901 va fi alături de Al. Vlahuță, directorul revistei Semănătorul, iar în 1906 va edita o altă revistă de tendință semănătoristă, Viața literară, alături de I. Gorun și Ilarie Chendi.

La propunerea lui Iosif Vulcan devine, în 1900, membru corespondent al Academiei, iar la 2 iunie 1906 va deveni membru activ. La intrarea în Academia Română, Constantin I. Istrate spunea: "V-ați scoborât prin voința voastră la București, între noi, de pe înălțimile frumoase și românești ale plaiurilor de la Năsăud".

În anul 1911 a luat parte la Semicentenarul Astei la Blaj unde avea să cunoască personalități de seamă ale culturii și literaturii: Șt. O. Iosif, Aurel Vlaicu, Ion Agârbiceanu, I. L. Caragiale, O. Goga, Nicolae Iorga, Sextil Pușcariu ș.a., iar ca om al satului a rămas, pentru totdeauna, un admirator al acestuia.

Ostenit să devină preot, dar cu o concepție creștină despre viață, se va exprima, încă de la debutul consemnat la vârsta de cincisprezece ani, în Foaița pedagogică, Școala practică, având exprimarea în numele unui Ideal al Binelui, „Trăiesc acei care vor să lupte.”(Gazel).

BIOGRAFIA LUI COȘBUC NU ÎNCEPE ÎN ANUL NAȘTERII, CI ÎN ANUL MORTII (G.Călinescu)

În anul debutului lui Mihai Eminescu, 1866, în revista de la Pesta, Familia, condusă de Iosif Vulcan, se ivea, înspre zorii vieții, G. Coșbuc, și se va stinge din viață în Anul Unirii, 1918.

Remarcat de Titu Maiorescu, tocmai în anul 1889, anul morții lui Eminescu, criticul literar avea să exprime: Mai presus de toți stă, incontestabil, marele talent al lui G.Coșbuc”. Cu o notă lirică aparte, nouă, cu o poezie, care, după Țiganiada lui I. B. Deleanu, avea să deschidă Transilvaniei o cheie înspre poezia națională cu bucurie de viață, cu bucuria de a trăi nu în orașe obosite și triste, ci în satele senine de echilibru. Fiu al Bisericii Române Unite cu Roma, Coșbuc oglindea în poezie, apele viind în vaduri, ca niște cascade săltând printre sălbatice pietre, poezia coșbuciană lumina! Dinspre înălțimea clasicismului antic, cu imaginea satului ardelenesc în care se mpletesc cărări ce duc la moară, cătând iubiri și tristeți, candori și sfieli, Cântecul fusului, La oglindă cu Spinul, astfel că poeziile devin Pasteluri rural-sublime cu note de Odă, iar Omul este prezent în toate momentele cruciale ale vieții. Dar, așa cum avea să observe D.Micu (1961), Coșbuc

nu va rămâne dator pentru reflectarea cu aspect monografic a satului transilvănean, idee ce îi încolțise spre a făuri o Epopee cu un ciclu de poeme cu substanțe extrase din poveștile poporului.

De fapt, Coșbuc a călătorit neobosit în spiritualitatea românească și și-a așezat tematica poemelor ca pe un puzzle sau poster revărsându-se și azi, la Centenarul Morții, viu, expresiv, vesel, deopotrivă cu plăcerea autenticului rural, jovial, mustind de relief artistic și geografia cotidianului prin imersiuni de vajnic călător-țăran, sau Poetul țărănimii!

ANUL UNIRII 1918 - ANUL MORȚII LUI COȘBUC

Printre românii exponențiali din Anul Centenarului, se numără și George Coșbuc, data morții fiind 9 mai 1918. Și Lucian Blaga avea să vadă lumina zilei la data de 9 mai, 1895, această zi fiind cu adâncă rezonanță în calendarele istorice.

Poet, critic și traducător din Transilvania, Coșbuc a lăsat o versiune completă a operei lui Dante, Divina Comedie, a tradus foarte mult din lirica străină și a adaptat operele Eneida și Odiseea.

Opera lui Coșbuc aparține patrimoniului cultural național, iar în marea lume literară s-a ridicat cu Istoria în picioare, iar poporul își scotea din jug, grumazul. Este Întâiul poet pe care ni l-a dat Ardealul, poet al trăirilor neamului, original și vizionar al spiritului românesc, „scoborând din munți / de-a dreptul / par în lupte - oșteni bătrâni / ați văzut cm pun ei pieptul / Sire, sunt români” (În spital). Elasticitatea poemelor vibrează de sentimente încărcate de patriotism, iubire de neam, iubire de natură, conferindu-i operei, valoare canonică de necontestat: „Tu, mergi și cată / pe pământ / O casă-n care, niciodat / N-au fost dureri și nici nu sânt” (Legendatrandafirilor).

Tribunistul G.Coșbuc, publicist, editor-critic și un mare traducător, a lăsat moștenire o operă substanțială de mare sensibilitate. S-a născut în anul 1866, anul în care Carol I venea în Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei. Însuși, poetul mărturisea: „Eu mi-am clădit acest poem al meu / Din tot ce noi mai plin de glorie-avem / Am scos din cronici fapte și istorii / Și-am fost oglinda veșnicelor glorii.” (Scrisoarea lui Firdusi către Șahul Mahmud).

O lucrare mai puțin cunoscută a lui Coșbuc este Povestea unei Coroane de Oțel cu implicații profunde care reies din următoarele constatări coșbuciene: Neamul românesc a fost și este neam statornic așezat / Patria și Dreptul meu sunt Patru cuvinte.

Povestea Coroanei face parte dintr-o lucrare vastă, Războiul nostru pentru neatârnavă, povești pe înțelesul tuturor, București, Tipografia Gutenberg, Joseph Gobl, 1899. Această carte a fost tipărită în șase ediții, ultima fiind în 1914.

Coșbuc a visat Unirea, dar ultimul strop l-a savurat cu ceva vreme, devreme, adică Momentul Reunirii Basarabiei, 27 martie/9 aprilie 1918. Marea Unire săvârșindu-se la câteva luni după petrecerea din viață a poetului, 9 mai 1918!

Azi, în An Centenar, vă invităm să parcurgem geana ochilor în calendar istoric și să repomenim momentele-conotații.

9 mai - Proclamația Independenței României.

9 mai -Victoria Coaliției Națiunilor Unite în Cel de-al Doilea Război Mondial.

9 mai - Ziua Uniunii Europene.

Azi, în An Centenar, nimeni, dar nimeni, nu strecoară în Calendarul Cultural-Literar ziua de 9 mai comemorarea unui poet al Transilvaniei, cel care ne-a lăsat Testamentare versuri din „Scumpă Țară românească-Scumpă Țară Românească / Cuib în care ne-am născut / Câmp pe care sa văzut / viteja românească / Scumpă Țară românească / Te salut!”

Iată testamentare strigăte ale unui poet care dorea „Frăție să fie / Ca să poată muri”.

Și, azi, în An Centenar, Poetul Țărănimii nu se poate sau nu s-a putut bucura de un Ospăț european! sau, acum, se aude strigătul „Copilă, tu crede, poeții ce scriu / Căci lor li s-a dat o putere / S-audă mai bine / Să simtă mai viu, întregă / A lumii, durere”.

În aceste momente, de An Centenar, sunt potrivite câteva catrene din Imnul Studentului: „Cântăm libertatea și numele sfânt / Al țării străvechi și-al acestui pământ” sau Strigări strigate: „Uite, de-ar fi lege / Să popim pe toți aceia /cari fac vinului ocară / Și zoresc că-i om nebun / Cine

crede-n hori și fete / Eu, pe cinstea mea vă spun / De m-ați bate toată ziua / Nici de dascăl n-aș fi bun” (Unul, ca o sută).

Acum, la 100 de ani fără Coșbuc, sunt mai vii ca oricând spusele scrise călinesciene „Din tot ce a fost, în 1915, pierzând unicul fiu, Alexandru, devine o Schemă palidă, fugară. Scrisul lui trăiește, Coșbuc va trăi cât va trăi neamul românesc”.

PREZENȚA DE SUFLET ÎN ARAD

George Coșbuc este prezent, sufletește la Arad dar și ca Simbol și Tehnician al prozodiei pe care o folosea în întreaga operă.

Dacă azi, o stradă arădeană centrală îi poartă numele, cum de altfel în toată țara, ne reamintim, din presa vremii cum îi plăcea să adaste, poposind printre alte nume, la Hotel Crucea Albă, azi Ardealul. Acest hotel a fost fondat în 1841 și a fost construit de Franz Mahler pe locul unui fost han din sec. al XVIII-lea.

Aici, au concertat Franz Liszt, 1846, Johann Strauss jr., 1847, Johannes Brahms, 1879.

La Crucea Albă s-au perindat Octavian Goga, I. L. Caragiale, Ady Endre, George Enescu, Arany Janos ș.a.

În rondul de pe partea stângă a intrării în Palatul Cultural, Arad, se află Bustul G. Coșbuc, instalat în 1929, operă a sculptorului Gheorghe Groza. Bustul este turnat în bronz, pe un soclu de travertin.

Pe Aleea Poeților Ardeleni, din comuna Macea, Ansamblu sculptural donat și semnat Pavel Mercea (perioada anilor de instalare aici, conform surselor, 1990-1997) se află și George Coșbuc, alături de Andrei Mureșanu, Alexandru Negură, Aron Cotruș, Lucian Blaga, Octavian Goga, Mihai Eminescu.

Pe aceste busturi sunt inscripționate datele biografice și un citat semnificativ din opera poezilor înșirați mai sus.

Sunt memorabile versurile coșbuciene: „Din zei de-am fi coborâtori / C-o moarte tot suntem datori... / Dar nu-i totuna leu să mori / Ori câne-nlănțuit!” (cf. Monumente de for public, însemne memoriale, construcții decorative și parcuri decorative din județul Arad, Horia Truță, Dan Demșea, Ed.Nigredo, Arad, 2007, pag. 26, respectiv pag.96)

Acum în An Centenar, 1918, Anul trecerii în eternitate a celui care a introdus gazelul, ca specie orientală, în literatura română, a celui care a tradus Eneida și Odiseea, autorului canonic - G. Coșbuc i se cuvine să-i cinstim memoria așa cum și-a rostit, sieși

„Sunt Suflet în sufletul neamului meu
Și-i cânt bucuria și-amarul.”

